

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B2b(ii,iii,v)c(iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Hymenoptera (steklar), **Familj:** Halictidae (vägbin), **Släkte:** *Halictus* (bandbin), **Art:** *Halictus eurygnathus* - klintbandbi Blüthgen, 1931 **Synonymer:** *hakbandbi*, *Halictus eurygnatus*

Kännetecken

Hona: Kroppslängd 9–10 mm. Huvudet är svart med beigebrun behåring och ungefär lika brett som högt sett framifrån. Munskölden och pannskölden är glänsande med ganska tät punktur. Punkturen under punktögonen är mycket tät med knappt urskiljbara mellanrum. Antennerna är mörka. Mellankroppen är svart med beigefärgad behåring. Mellanryggen är svagt glänsande med mikroskulptur samt tät och fin punktur. Mittlinjen är tydlig och nedsänkt längst fram på mellanryggen. Skutellen är glänsande med tät punktur. Mellanbröset är knottrigt med försvinnande punktur, liksom dess övre runda fält. Efterryggens mellanfält har täta, smala åsar över hela bredden. Kantvalken avrundad och matt. Hjärtformade fältet är nästan slätt och glansigt, utan tydlig sidolist. Vingmärket är brungult med mörkare kanter. Bakkroppens första till tredje ryggplåt har ytterst fin och tät punktur som är tätare på den avsatta kanten än på skivan. Punkturen på första ryggplåtens avsatta kant har en smal opunkterad spalt på mitten. Första till fjärde ryggplåten har distinkta, vita hårband längst ner på den avsatta kanten som är brett avbrutet på första ryggplåten, smalt avbrutet på andra, över hela ryggplåtens bredd på tredje och fjärde. Benen är mörka med beigeorange behåring.

Arten kan förväxlas med honan av skogsbandbiet *Halictus rubicundus*, men lätt skild från detta på färgen på bakskenbenen, orangeröd hos skogsbandbiet, svart hos klintbandbiet. En tydlig skillnad mellan arterna finns också i mittlinjen fram på mellanryggen. Hos klintbandbiet är denna linje ganska tydlig och något nedsänkt längst fram medan den hos skogsbandbiet är otydlig och ej nedsänkt. Skillnaden i skulptur och glans på det hjärtformade fältet brukar också vara tydlig. Klintbandbiet kan också förväxlas med honor av sandbin *Andrena*. Klintbandbiets hona avslöjar sin släkttillhörighet på den lilla fåran på femte ryggplåten.

Hane: Kroppslängd 8–9 mm. Huvudet är svart med vit behåring, något bredare än högt sett framifrån. Munskölden har en bred gulvit spets. Överläppen och käkarna är svarta. Käkarna är kraftigt förstorade vid basen med tendens till avrundad tand. Tinningen, sedd från sidan, är urholkad under ögat. Antennerna är mycket långa, med mörk ovansida och gul undersida. Mellankroppen är svart med vitaktig behåring. Mellanryggen är svagt glänsande med tät punktur och ganska otydlig mittlinje fram. Skutellen har tät och fin punktur och svag glans. Efterryggens mellanfält är försett med oregelbundna åsar över hela ytan. Kantvalken är avrundad och matt. Hjärtformade fältet har svag punktur och saknar sidolist. Vingmärket är brungult med mörkare kanter. Bakkroppens första till fjärde ryggplåt har fin och ytterst tät punktur på både skivan och den avsatta kanten. I nederkanten på ryggplåtarna finns smala vita hårband som oftast är avbrutna på mitten. Benen med helt gula fotsegment. Bakskenbenen är gula med mörk fläck.

I Norden kan hanen av klintbandbi bara förväxlas med hanen av skogsbandbi *Halictus rubicundus*. En mycket tydlig skillnad finns i tinningens form under ögat, sedd från sidan. Hos klintbandbiet har tinningen en kraftig urgröpnings medan den hos skogsbandbiet är helt rak. En annan tydlig skillnad mellan arternas hanar är att skogsbandbiet har helmörka antenner medan de hos klintbandbiet är gula under. Klintbandbiets uppsvällda käkbas har ingen motsvarighet hos skogsbandbiet.

Utbredning och status

Förekommer hos oss numera endast på Öland och Gotland, där arten är lokalt vanlig. Fanns fram till åtminstone mitten av 1900-talet även på fastlandet. Sista kända fynd från fastlandet är fem exemplar insamlade 1954 i Ronnebytrakten. Talrika exemplar i samlingarna från 1800-talet från Skåne visar att arten varit ganska spridd där. Enstaka fynd, alla från före 1930, finns från Stockholm, Småland, Östergötland och Sörmland vilket indikerar att arten kan ha funnits över stora delar av södra Sverige. Världsubredningen omfattar västra Palearktis inklusive England (där arten nyligen återfanns efter 65 års frånvaro), ner mot norra Spanien och bort mot Kaukasus med en sydlig utpost i södra Italien.

Ekologi

Klintbandbiet förekommer både på sandigare marker och mer utpräglat grusalvar, vilket indikerar att boet troligen kan grävas ut i såväl sand som styvare kalkgrus med lerinblandning. Flygtiden varar från början av juni till mitten av september. Bona anläggs gärna i mindre aggregationer. Bogången är 10-15 cm, vertikal med yngelcellerna direkt mot gången. Söker nektar och pollen i blommor av många arter, funnen bland annat i blåeld *Echium vulgare*, rödklint *Centaurea jacea*, blodnäva *Geranium sanguineum*, vädtklint *Centaurea scabiosa*, vildmorot *Daucus carota* och maskros *Taraxacum* spp.. Boparasit okänd.

Hot

Artens utdöende på svenska fastlandet sammanfaller väl med den storskaliga intensifieringen av jordbruket i slättbygderna och den samtidiga nedgången i hävd och djurhållning på sandiga och magra marker. Samma geografiska tillbakagång uppvisas av ett flertal andra arter knutna till vädtklint såsom stortapetserarbi *Megachile lagopoda*, klinttapetserarbi *Megachile pyraenea*, thomsonkägelbi *Coelioxys obtusispina*, storkägelbi *Coelioxys conoidea* och klintmurarbi *Osmia niveata*. Ett fortsatta hot mot klintbandbi utgör också gödsling och besprutning av utmagrad åker- och betesmark. Då ett flertal förekomster också återfinns i vägkanter, där slätter och den måttliga störningen gynnat vädtklinten, utgör också för tidig slätter ett hot mot klintbandbiet.

Åtgärder

Den enskilt viktigaste åtgärden för att gynna klintbandbiet och en rad andra hotade vildbin är att säkra och helst öka blomresursen av vädtklint på de platser som hyser klintbandbi. Denna högre, fleråriga ört gynnas av måttlig markstörning vilket underlättar dess etablering. Vädtklint förekommer idag huvudsakligen på marker av ruderatkaraktär såsom vägrenar, täkter, militära övningsfält och industriområden. Det är viktigt att man inom de områden där vädtklinten utgör bas för hotade eller på annat sätt skyddsvärda pollinatörer tar hänsyn till växtens krav och tillåter den gå i blomning. Man kan också, för att ytterligare förstärka befintliga bipopulationer, frösa vädtklint, alternativt plantera småplantor. Växten är till viss del näringsgynnad och intar delvis i kalktrakter samma roll som släktingen åkervädd. Långvarig ohävd och försurning gör dock att den slås ut. Vägkantslätter eller liknande åtgärder bör förläggas till den senare delen av augusti eller helst ännu senare. Andra åtgärder för att gynna klintbandbi är att i anslutning till större bestånd med vädtklint bereda glest bevuxna, solexponerade ytor där biet kan anlägga sitt bo. Detta kan ske genom pinnharvning eller ytlig schaktning.

Litteratur

Amiet F., Herrmann M., Müller A., Neumeyer R. 2001. *Fauna Helvetica* 6. *Apidae* 3. *Halictus. Lasioglossum*. Centre Suisse de cartographie de la faune. Schweizerische Entomologische Gesellschaft.

Bergsten, J. 2009. *Hotad fauna i Gotlands täkter- en inventering med speciell inriktning på gaddsteklar*. Länsstyrelsen i Gotlands län. Rapporter om natur och miljö nr. 2009:17.

Författare

Niklas Johansson 2012, Göran Holmström 2018